

ADANA MÜZESİ'NDEN GEÇ HELLENİSTİK- ERKEN ROMA DÖNEMİ CAM KÂSELER

LATE HELLENISTIC-EARLY ROMAN GLASS BOWLS FROM THE ADANA MUSEUM

Berna KAVAZ KINDİĞILI

Dr. Öğr. Üyesi, Atatürk Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü / Türkiye
Assist. Prof. Dr., Atatürk University, Faculty of Letters, Department of Archaeology / Türkiye
bernakavaz@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-6643-8852

OANNES

Uluslararası Eskiçağ Tarihi Araştırmaları Dergisi – International Journal of Ancient History
5/2, Eylül – September 2023 Samsun
E-ISSN: 2667-7059 (Online)
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/oannes>

Makale Türü-Article Type : **Araştırma Makalesi - Research Article**
Geliş Tarihi-Received Date : **07.06.2023**
Kabul Tarihi-Accepted Date : **17.07.2023**
Yayın Tarihi – Publication Date : **29.09.2023**
Sayfalar-Pages : **491 – 515**
doi : <https://doi.org/10.33469/oannes.1310977>

This article was checked by Viper or ::plagium™

Atıf – Citation: KAVAZ KINDİĞILI, B., “Adana Müzesi’nden Geç Hellenistik- Erken Roma Dönemi Cam Kâseler”, *OANNES – Uluslararası Eskiçağ Tarihi Araştırmaları Dergisi*, 5/2, Eylül 2023, ss. 491 – 515.

OANNES

Uluslararası Eskiçağ Tarihi Araştırmaları Dergisi

International Journal of Ancient History

5/2, Eylül – September 2023

491 – 515

Araştırma Makalesi / Research Article

ADANA MÜZESİ'NDEN GEÇ HELLENİSTİK- ERKEN ROMA DÖNEMİ CAM KÂSELER

LATE HELLENISTIC-EARLY ROMAN GLASS BOWLS FROM THE ADANA MUSEUM

Dr. Öğr. Üyesi Berna KAVAZ KINDİĞİLİ

Öz

Geç Hellenistik Dönem camcılığında en yaygın formlardan biri olan kâseler ilk olarak Suriye-Filistin'de üretilmiş, daha sonra yaygınlaşarak Helen etkisindeki hemen her coğrafyada karşılaşılabılır olmuştur. MÖ 2. yüzyılın ortalarından başlayarak MS 1. yüzyılın ortalarına kadar üretilen kâse formundaki bu cam eserlerin tipolojisi, Filistin/Yukarı Celile Bölgesindeki Tel Anafa yerleşim merkezinde ele geçen örnekler temel alınarak oluşturulmuştur. Bu çalışmanın konusunu da Adana Müzesi'ndeki 20 adet Hellenistik dönem cam kâse oluşturmaktadır. Müzeye satın alma ve hibe yoluyla kazandırılmış olan bu eserler, Geç Hellenistik- Erken Roma Dönemi'nde seri üretime olanak sağlayan sarkıtma tekniğiyle üretilmiş olup oluklu, kaburgalı ve çizgisel kesme kâseler olarak üç gruba ayrılmıştır. Sığ ve derin formlarda üretilen bu eserler, bahsedildiği üzere Tel Anafa buluntuları esas alınarak oluşturulan tipoloji kapsamında kendi içlerinde de tiplere ayrılmıştır. Renksiz, mavi-yeşil, yeşil ve amber renkli camdan üretilen bu

Abstract

Bowls, one of the most common forms of Late Hellenistic Period glassware, were first produced in Syria-Palestine, and then became widespread and encountered in almost every geography under Hellenistic influence. The typology of these bowl-shaped glass artifacts, which were produced from the mid-2nd century BC to the mid-1st century AD, is based on the examples recovered from the Tel Anafa settlement in the Palestine/Upper Galilee region. The subject of this study is the 20 Late Hellenistic- Early Roman glass bowls in the Adana Museum. These artifacts, which were acquired to the museum through purchase and donation, were produced with the sagging technique, which enabled mass production in the Late Hellenistic- Early Roman Period, and are divided into three groups as fluted, ribbed and linear cut bowls. These artifacts, produced in shallow and deep forms, are also divided into types within the scope of the typology based on the finds from Tel Anafa. The colors of these bowls made of colorless, blue-green, green and amber colored glass indicate that they

kâselerin renkleri, Doğu Akdeniz üretimi olduklarına işaret etmektedir. Tell Anafa, Levant, Yunanistan, Kıbrıs ve İtalya'da yayılım gösteren bu kâselerin Geç Hellenistik-Erken Roma Dönemi'nde Kilikya'da üretilmiş olduğuna dair herhangi bir kanıt da bulunmamaktadır. Bu sebeple Adana Müzesi'ndeki kâselerin form, bezeme ve renk bakımından benzer örneklerinin görüldüğü Suriye-Filistin'den ithal edilmiş olabileceği söylenebilir. Adana Müzesi'nde olan ve çalışmanın konusunu oluşturan kaplar, özellikle üretim tekniği açısından sınırlı sayıdaki örnekler arasındadır. Adana Müzesi dışında Türkiye müzelerinde sarkıtma tekniğiyle üretilen Geç Hellenistik-Erken Roma Dönemi cam kâselerin sayısı oldukça sınırlıdır. Çalışma bu anlamda Hellenistik Dönem Anadolu cam çalışmalarına katkı sağlayacaktır.

were produced in the Eastern Mediterranean. There is no evidence that these bowls were produced in Cilicia during the Late Hellenistic- Early Period, although they are distributed in Tell Anafa, the Levant, Greece, Cyprus and Italy. For this reason, it can be said that the bowls in the Adana Museum may have been imported from Syria-Palestine, where similar examples are seen in terms of form, decoration and color. The vessels in the Adana Museum, which are the subject of this study, are among the limited number of examples, especially in terms of production technique. Apart from the Adana Museum, there are very few Late Hellenistic-Early Roman Period glass bowls produced with the sagging technique in Turkish museums. In this sense, this study will contribute to the study of Late Hellenistic-Early Roman Period Anatolian glass.

Anahtar Kelimeler: Adana, Kilikya, Cam, Sarkıtma Tekniği, Hellenistik Dönem, Erken Roma.

Keywords: Adana, Cilicia, Glass, Sagging Technique, Hellenistic Period, Early Roman.

Extended Abstract

In this article, 20 glass bowls from the Late Hellenistic- Early Roman Period, which were acquired by the Adana Museum through purchase and donation, are analyzed. These artifacts, which are among the limited number of examples in Turkish museums in terms of production technique, are also noteworthy as they provide information about the glass techniques and forms of the Late Hellenistic Period in Cilicia. These monochromatic bowls, which were produced with the sagging technique, were grouped as fluted, ribbed and cut-striped based on Grose's typology, divided into types and dated by comparing them with their counterparts.

The first technique seen in the production of glass vessels is the inner mold technique. Although the production of glass vessels in the inner mold technique almost completely stopped in the 13th-10th century BC, it started to be seen again in the 9th-8th century BC and continued uninterruptedly until the early 1st century BC. From the Late Hellenistic- Early Roman Period onwards, glass craftsmen began to experiment with new forms and production techniques different from the closed form inner mold technique vessels such as amphoriskos, alabastron, oinochoe, aryballos, unguentarium and stamnos, which were used to preserve cosmetics, oils, perfumes and medicines. These new forms, which are usually table vessels such as plates and bowls, were

produced intensively in the sagging technique due to the ease of the production technique. These vessels were widely used in the eastern Mediterranean until the first half of the 1st century AD and in the west until the mid-1st century AD. The sagging technique is a simpler and more reproducible technique than the production of multi-part cast and cored vessels, and thus enabled mass production. In the sagging technique, a hot glass disk was placed on a domed hemispherical or conical ceramic mold and slowly rotated to take the shape of the mold. A tool was used to intervene to stop the flow of glass and cut it to form the rim. Tool marks on the rim of the bowls indicate that they were shaped while hot on slowly rotating molds, and that this process occasionally caused scratches on the interior. This technique, which has its origins in the metal industry, was used in the production of open and closed vessels from the Late Bronze Age to the Early Roman period.

According to their form, color and decoration techniques, the vessels made with the sagging technique are grouped as monochrome plain bowls, multi-colored mosaic bowls and Cenosa Group glass bowls, named after Cenosa in Southern Italy. Late Hellenistic- Early Roman monochrome bowls have also been classified in different ways by researchers. According to Grose's dating based on the finds from Tel Anafa, he classified the monochrome bowls into four groups: Grooved Group A, Grooved Group B, Ribbed Group C and Linear-Cut Group D. The bowls from the Beirut Soukos excavations were evaluated by Jennings and divided into seven groups: conical fluted bowls, hemispherical fluted bowls, bowls with external fluted decoration, fluted bowls, linear cut bowls, late flat bowls and cast cups-bowls-dishes. Jackson Tal, on the other hand, classifies these bowls into six groups: flat, grooved, fluted, ribbed, floral and beaded. He also states that the Late Hellenistic-Early Roman bowls do not show a chronological development and are dated to the same period. In the Hellenistic Period, these bowls were first produced in Syria and Palestine and spread to Tell Anafa, the Levant, Greece, Cyprus and Italy. In Anatolia, examples of Late Hellenistic- Early Roman Period bowls are found in centers such as Sardes, Elaiussa Sebaste, Anemurium, Olba, Metropolis, Klaros and Zeugma and in various museum collections in Turkey.

Glass bowls with the sagging technique spread over a wide geographical area from the Late Hellenistic- Early Roman Period until the emergence of the blown technique in the Early Roman Empire. The absence of any evidence of production in Cilicia during the Hellenistic period suggests that the bowls preserved in the Adana Museum may have been imported from Syria-Palestine, which is located in the same cultural geography.

The 20 sagging bowls in the Adana Museum were analyzed and divided into three groups as grooved (Group A), ribbed (Group C) and linear cut (Group D) based on Grose's typology based on the finds from Tel Anafa. Made of colorless, blue-green, green and amber colored glass, these bowls are found in important centers of Cilicia such as Eluissa Sebaste and Olba, and in regional museums such as Mersin Museum, Silifke Museum, Hatay Museum and Kahramanmaraş Museum. Their form, decoration and color characteristics suggest that they were produced in the eastern Mediterranean. The close similarity of the works in the Cesnola Collection with those in the

Adana Museum suggests that these bowls were produced in the same center. The intact condition of the artifacts suggests that they were grave finds.

Giriş

Makalede satın alma ve hibe yoluyla Adana Müzesi'ne kazandırılmış, Geç Hellenistik-Erken Roma Dönemine ait 20 adet envanterlik cam kâse incelenmiştir. Üretim tekniği açısından Türkiye müzelerindeki sınırlı sayıdaki örnekler arasında yer alan bu eserler, Geç Hellenistik Erken Roma İmparatorluk Dönemi Kilikya Bölgesi cam teknikleri ve formları hakkında bilgi vermeleriyle ayrıca dikkat çeker. Kalıba sarkıtma tekniğiyle üretilen ve tek renkli olan bu kâseler Grose tipolojisine bağlı kalınarak oluklu, kaburgalı ve kesme çizgili olarak gruplandırılmış, kendi içlerinde tiplere ayrılmış ve benzeriyle karşılaştırılarak tarihlendirilmiştir.

Geç Hellenistik- Erken Roma Dönemi Kâseler

Antik çağdan itibaren lüks ve pahalı bir malzeme olan camın kap olarak üretimi, MÖ 1500'den itibaren ilk olarak Mezopotamya'da görülmeye başlamıştır¹. Cam kapların üretiminde görülen ilk teknik iç kalıp tekniğidir. İç kalıp tekniğindeki cam kapların üretimi, MÖ 13-10. yüzyılda neredeyse tamamen durmuşsa da MÖ 9-8. yüzyılda yeniden görülmeye başlamış ve MÖ 1. yüzyılın başlarına kadar kesintisiz devam etmiştir².

Hellenistik Dönemden itibaren cam ustaları kozmetik, yağ, parfüm ve ilaç gibi malzemelerin korunduğu amphoriskos, alabastron, oinochoe, aryballos, unguentarium, stamnos gibi kapalı formdaki iç kalıp teknikli kaplardan farklı olarak yeni formlar ve üretim teknikleri denemeye başlamışlardır. Genellikle tabak ve kâse gibi sofraya kapları olan bu yeni formların lüks üretimlerini, İtalya Cenosa grubu (MÖ 3. yüzyılın sonları- MÖ 2. yüzyılın başları) ve Antikhytera Grubu (MÖ 80-50) oluşturmaktadır³. Tek renkli camlar, yarı saydam ve opak ince kaplar, cameo camı, renkli bantlı camlar, altın bantlı camlar, reticelli ve çeşitli polikrom mozaik kâseler MÖ 1. yüzyıl ile MS 1. yüzyılın ilk yarısında görülen dönemin karakteristik ürünleridir⁴.

Hellenistik Dönem'de lüks kaplara nazaran daha basit ve gösterişsiz cam kâselerin de çok geniş bir coğrafyaya yayıldığı tespit edilmiştir⁵. Bu gösterişsiz kâseler üretim tekniğindeki kolaylık nedeniyle kalıba sarkıtma tekniğinde yoğun olarak üretilmiş ve MS 1. yüzyılın ilk yarısına kadar Doğu Akdeniz'de, MS 1. yüzyılın ortalarına kadar da batıda yaygın olarak kullanılmıştır⁶. Bu kaplar normalde kase olarak adlandırılrsa da, elde tutulan bardaklar olarak hizmet ettikleri kabul edilmiştir⁷. Çok uzun bir zaman diliminde bu türden

¹ Goldstein, 1979: 34; Atik 1990: 17; Taştemür –Gürler, 2019: 13.

² Taştemür-Gürler, 2019: 13; Erten-Akkuş Koçak, 2019: 46.

³ Weinberg, 1965: 30-39; Gençler, 2009: 24; Stern ve Schlick-Nolte, 1994: 56-57; Harden, 1970: 44. Barag, 1985: 59.

⁴ Stern, 2015: 88.

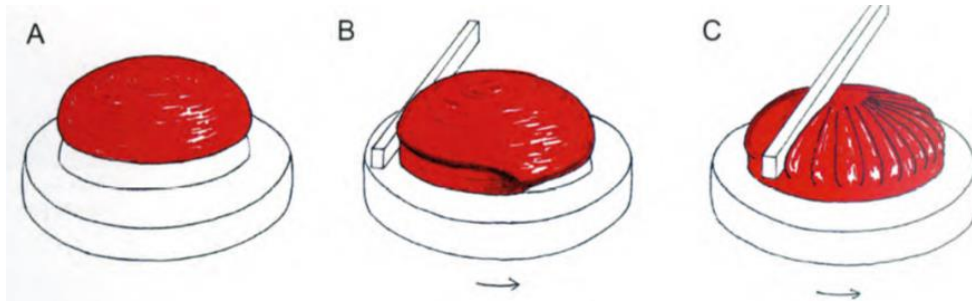
⁵ Erten- Akkuş Koçak, 2019: 43-45.

⁶ Schmidt, 2019; 47; Grose, 1989; Gençler Güray, 2009: 31-32; Akkuş Koçak, 2022: 247.

⁷ Grose, 1979: 55; Jennings, 2000: 43.

kapların üretiminin devam etmesinde camın metalden daha ucuz ve seramikten daha çekici olması, ayrıca içindeki şarabın tadını değiştirmemesi nedeniyle diğer malzemelerden üretilen içki kaplarına nazaran daha fazla tercih edilmesi etkili olmuştur⁸.

Geç Hellenistik Dönem kâselerinin Geç Tunç Çağı kâseleri gibi döküm tekniğiyle yapıldığı ileri sürülmüşse de araştırmalar sonucunda bu kâselerin kalıba sarkıtma tekniğiyle yapıldığı kabul görmüştür⁹. Döküm tekniğinin uzun zaman alan bir işlem olması nedeniyle cam ustalarının kâse formlarının daha hızlı bir üretim yolu olan kalıba sarkıtma tekniğini geliştirdikleri düşünülmektedir. Bu teknikte sıcak cam bir diskin kubbemsi yarım küre ya da konik seramik bir kalıbın üzerine yerleştirilip, yavaşça döndürülmesiyle kalıbın şeklini alması sağlanıyordu. Bir aletle müdahale edilerek cam akışı durdurulup kesme işleminin gerçekleştirilmesiyle ağız kenarları oluşturulurdu¹⁰ (Şekil 1). Kâselerin ağız kısmında görülen alet izleri, bunların yavaşça dönen kalıplar üzerinde sıcakken şekillendirildiğini ve bu işlemin zaman zaman iç kısımda çiziklere neden olduğunu göstermektedir. Kökeni metal endüstrisine dayanan bu teknik Geç Tunç Çağından Erken Roma İmparatorluk dönemine kadar açık ve kapalı kapların üretiminde kullanılmıştır¹¹.

Şekil 1: Kaburgalı Kalıba Sarkıtma Tekniği Rekonstrüksiyonu (Stern, 2015: 84, Fig. 7.11)

Kalıba sarkıtma tekniği, çok parçalı döküm ve maçalı kapların üretiminden daha basit ve tekrarlanabilir bir teknik olması nedeniyle seri üretime de olanak sağlamıştır¹². Hellenistik Dönemde ilk üretim yeri Suriye ve Filistin olarak gösterilen¹³ bu kâseler Tell Anafa, Levant, Yunanistan, Kıbrıs ve İtalya'da yayılım göstermişlerdir¹⁴. Anadolu'da Sardes¹⁵, Elaiussa Sebaste¹⁶, Anemurium¹⁷, Olba¹⁸, Metropolis¹⁹, Klaros²⁰ ve Zeugma²¹ gibi merkezler ile ve

⁸ Weinberg-Stern, 2009: 22.

⁹ Lierke, 2009: 101; Stern – Schlick Nolte, 1994: 68-79; Jackson Tal, 2013: 102; Jackson Tal, 2016: 3; Erten-Akkuş Koçak, 2019: 43-63; Stern, 2015: 83-85.

¹⁰ Schlick-Nolte – Lierke, 2002: 30-31; Stern, 2015: 83-85; Weinberg - Stern, 2009, 22.

¹¹ Weinberg, 1961: 380-392; Jackson Tal, 2016: 3-4; Erten-Akkuş Koçak, 2019: 43.

¹² Jackson – Tal, 2004: 17.

¹³ Grose, 1989: 185-197; Gençler Güray, 2009: 22-25.

¹⁴ Grose, 1979: 54-67; Lightfoot, 1993: 22-23; Erten-Akkuş Koçak, 2019: 47.

¹⁵ Von Saldern, 1980: 6-8, no.6-14.

¹⁶ Gençler Güray, 2009: 28-30, no. 16-27.

¹⁷ Stern 1989: 597-598.

¹⁸ Erten-Akkuş Koçak, 2019: 43-63.

Türkiye'deki çeşitli müze koleksiyonlarında Geç Helenistik- Erken Roma Dönemi kâse örnekleri görülmektedir²².

Kalıba sarkıtma tekniğiyle yapılan tek renkli kâseler araştırmacılar tarafından farklı şekillerde de sınıflandırılmıştır. Grose, Tel Anafa buluntuları doğrultusunda yaptığı tarihlemeye göre, Oluklu Grup A, Yivliler Grup B, Kaburgalılar Grup C ve Linear-Cut/Çizgisel Kesme Grup D olarak tek renkli kâseleri dört grupta incelemiştir²³. Beirut Soukos kazılarındaki kâseler Jennings tarafından değerlendirilmiş ve konik yivli kâseler, yarı küresel yivli kâseler, dış yiv bezemeli kâseler, yivli kâseler, çizgisel kesme kâseler, geç dönem düz kâseler ve dökme fincanlar-kâseler-tabaklar olarak yedi gruba ayrılmıştır²⁴. Jackson Tal ise bu kâseleri düz, oluklu, yivli, kaburgalı, bitkisel ve boncuklu olarak altı grupta değerlendirmekte ve ayrıca Geç Helenistik-Erken Roma Dönemi kâselerinin kronolojik bir gelişim göstermediklerini, aynı döneme tarihlendirildiklerini belirtmektedir²⁵.

Adana Müzesi Geç Helenistik- Erken Roma Dönemi Cam Kâseler

Adana Müzesi'nde satın alma ve hibe yoluyla kazandırılmış, kalıba sarkıtma tekniği ile üretilmiş toplam 20 adet kâse bulunmaktadır. Bunlardan 3 tanesi oluklu kâseler (Grose Grup A), 11 tanesi kaburgalı (Grose Grup C) ve 6 tanesi ise çizgisel kesme (Grose Grup D) kâselerden oluşmaktadır.

Oluklu Kâseler (Grose Grup A)

Kalıba sarkıtma tekniğiyle üretilmiş ve adını ağız kenarının altındaki iç ya da nadiren dış yüzeydeki bir veya daha fazla oluktan alan bu kâseler Grup A olarak tanımlanmıştır²⁶. İçki kabı olarak kullanılan oluklu kâseler boşken ters çevrilip üst üste konularak muhafaza edilmiştir²⁷. Helenistik Dönemin seramik ve metal taklidi tipik formlarından olan oluklu kâselerin oval, konik veya yarı küre olmak üzere üç tipte üretimleri yapılmıştır. Genellikle konik ve yarı küresel olan bu kâseler ağız kenarları düz, nadiren hafif kavisli, yuvarlak tabanlı derin bir forma sahiptir²⁸. Bu kâseler, MÖ 2. yüzyılın ortalarından MS 1. yüzyılın ortalarına kadar Suriye Filistin'in öncü olduğu Doğu Akdeniz'de çok geniş bir coğrafyaya yayılmıştır²⁹. Tell Anafa en yoğun buluntu gurubuna sahip bir merkez olması nedeniyle önem taşımaktadır³⁰.

¹⁹ Akkuş Koçak, 2022: 243-274.

²⁰ Taştēmür, 2007: 16-41.

²¹ Grossmann, 2013: 219-221.

²² Bodrum Sualtı Arkeoloji Müzesi: Özet, 1998: 43, no.13, 49, no.16, Silifke Müzesi: Erten, 2018: 96-99, kat. no.36; Ankara Yüksel Erimtan Müzesi Koleksiyonu: Lightfoot - Arslan, 1992: 33-36; H. Kocabaş Koleksiyonu, Akat-Fıratlı-Kocabaş, 1984: 22-23, no. 81-82, res. 31-32; no.85-86, res. 35-36; İzmir Müzesi, Antalya Müzesi: Lightfoot, 1993: 22-36; Kahramanmaraş Müzesi: Eker, 2019: 315-328.

²³ Grose, 1979: 54-67.

²⁴ Jennings, 2000: 41-59.

²⁵ Jackson-Tal, 2004: 17.

²⁶ Grose, 1979: 56-58.

²⁷ Jackson Tal, 2004: 17.

²⁸ Fünfschilling 2015: 105.

²⁹ Grose, 1979: 65, Von Saldern, 1980: 7; Weinberg-Stern 2009: 24-25.

³⁰ Grose, 1979: 54-67.

Adana Müzesi'nde satın alma yoluyla müzeye kazandırılmış 1 konik ve 2 yarı küresel olmak üzere 3 oluklu kâse bulunmaktadır (Kat No. 1-3).

Konik bir forma sahip olan Kat No. 1, hafif içe kıvrılmış ağız kenarlı, konkav dipli ve sarımsı yeşil renkli kalın cidarlıdır. İçte ağız kenarının hemen altında çarkta kesme tekniğiyle yapılmış bir oluk yer almaktadır. Ağız çapı 15.5 cm, yüksekliği 9 cm olan kâsenin iç yüzeyinde çarkta parlatma izleri görülmektedir. Weinberg ve Stern, Atina Agorası örneklerini MÖ 2. yüzyılın sonlarına³¹, Triantafyllidis, Kos Adasındaki dokuz örneği MÖ. 2. yüzyılın sonları-MÖ 1. yüzyılın 3. çeyreğine³², Jackson Tal, Maresha'dan üç örneği MÖ 2. yüzyılın ortaları ile MÖ 1. yüzyıla³³, Jennings, Beyrut Souk kazılarında konteks buluntularını MÖ 2.- MÖ. 1. yüzyıla³⁴ tarihlendirmiştir. Erten-Akkuş Koçak Olba buluntuları içindeki ağız kenarı parçalarını MÖ 150-80 yıllarına³⁵, Lightfoot İzmir Müzesi'nde sergilenen örneği Geç Hellenistik Döneme³⁶, Gençler Güray Elaiussa Sebaste' deki örnekleri Geç Hellenistik Döneme³⁷ ve Eker Kahramanmaraş Müzesi örneğini³⁸ MÖ 2. yüzyılın ortaları-MÖ 1. yüzyılın başlarına tarihlendirmiştir.

Yarı küresel forma sahip Kat. No. 2, içe çekilerek yuvarlatılmış ağız kenarlı, tabana doğru daralan hafif konkav dipli bir forma sahiptir. İçte ağız kenarının hemen altında çarkta kesme tekniğiyle yapılmış birbirine paralel yatay iki oluk bulunmaktadır. Ağız çapı 8,7 cm yüksekliği 5,3 cm olan kâse, açık mavi renktedir. Kat No. 3, dışa çekilip hafif yuvarlatılmış ağız kenarlı, dibe doğru daralan gövdeli ve konkav diplidir. Ağız kenarının altında çarkta kesme yatay iki oluk bulunmaktadır. Sarımsı yeşil renkli kâsenin iç yüzeyinde çarkta, dış yüzeyinde ateşte parlatma izleri görülmektedir. Ağız çapı 12.7 cm yüksekliği 6.3 cm dir. Kat. No. 2 ve Kat No. 3'teki gibi içi oluklu yarı küresel kâseleri Triantafyllidis Kos Adası'nda ele geçen örnekler doğrultusunda MÖ 1. yüzyılın 3. çeyreğine³⁹, Lightfoot Cesnola Koleksiyonu'nda⁴⁰ yer alan örnekleri MÖ 1. yüzyılın sonları-MS 1. yüzyılın başlarına tarihlendirmiştir. İçi oluklu yarı küresel kâse örnekleri Anadolu'da Metropolis⁴¹, Neapolis Nekropolü⁴², İzmir Müzesi⁴³, Antalya Müzesi⁴⁴, Silifke Müzesi⁴⁵ ve Samsun Arkeoloji Müzesi⁴⁶ nde görülmektedir. Adana Müzesi'nde korunmakta olan yarı küresel formlu iki örneği, benzer örnekler doğrultusunda MÖ 2. yüzyılın ortaları-MS 1. yüzyılın başlarına tarihlendirmek mümkündür.

³¹ Weinberg-Stern, 2009: 24-25, Figure 1-2:24-31.

³² Triantafyllidis, 2006: 147-149, Fig. 2.

³³ Jackson Tal, 2004: 18, Fig. 8.

³⁴ Jennings, 2000: 43-45, Fig. 1.

³⁵ Erten-Akkuş Koçak, 2019: Levha 1.

³⁶ Lightfoot, 1993: 24, F.g. 7.

³⁷ Gençler, 2009: 125, Çizim II 3-5.

³⁸ Eker, 2017: 42. Konik Kase-Tıp I.

³⁹ Triantafyllidis, 2006: 150, fig. 4.

⁴⁰ Lightfoot, 2017: Cat No. 13-16.

⁴¹ Akkuş Koçak 2022; 252, fig 2.7-8.

⁴² Aydın Tavukçu-Avli, 2022: 571-572, K1.

⁴³ Lightfoot, 1993: 23, Fig. 5.

⁴⁴ Lightfoot, 1993: 26, 14-16.

⁴⁵ Erten, 2018; 96-99: Kat. No. 36.

⁴⁶ Temür ve Özbilgin, 2021: 305-306, Kat. No. 4, Res. 4A.

Kaburgalı Kâseler (Grose Grup C)

Grose'un Grup C olarak adlandırdığı kaburgalı kapların üretimi, kalıba sarkıtma tekniğiyle uygulanmıştır⁴⁷. Çarkta döndürülen kubbemsi bir kalıp üzerine yerleştirilen cam disk, kalıptan sarkarak kalıbın şeklini aldıktan sonra her bir kaburgası alet yardımıyla ayrı ayrı şekillendirilir⁴⁸. Tavlama işleminden sonra tıraşlama ve parlatma işlemlerine tabi tutulur⁴⁹. Bu teknik basit, hızlı ve tekrarlanabilir bir yöntem olması nedeniyle seri üretime olanak sağlamaktadır. Düz veya hafif dışa çekilmiş ağız kenarlı, konkav dipli olan bu kâseler gövdenin ortasında uzun, kısa, sık ya da geniş aralıklı kaburgalara sahiptir⁵⁰. Bazı kapların iç kısımlarında yatay yivler bulunmaktadır. Batı üretimi kâselerin kaburgalarının Doğu üretimlerine göre daha düzenli ve standart bir şekilde yapıldığı öne sürülmektedir⁵¹.

Nenna, Delos buluntularını değerlendirdiği çalışmasında kaburgalı kâseleri, form özelliklerine ve kaburgaların şekillendirilmesine göre 5 grup altında değerlendirmiştir⁵². Delos 1 olarak adlandırılan kaplar dışa çekik ağız kenarı ve gövde üzerinde birbirine yakın kısa, dar kaburgalara sahiptir. Kaburgalı kapların en erken tipi olan Delos Grup 2 A'da sadece gövdenin üst kısmında yer alan kaburgalar birbirine yakın ve şişkin, Delos Grup 2 B'de daha uzun ve keskindir. Delos Grup 3'te gövdeleri yarı küresel sığ ve derin olan kâseler üst kısmı düz kenarlı uzun kaburgalara, Delos Grup 4'de ince cidarlı kâseler birbirine yakın düzenli uzun kaburgalara, Delos Grup 5'te ise kaideye kadar uzanan sığ ve uzun kaburgalara sahiptir. Düz kâselerin formlarına benzeyen sığ ya da derin olabilen kaburgalı kâselerin erken örneklerinde kobalt mavi, mor, sarı, amber ve sarımsı kahverengi yaygın olarak kullanılırken az sayıda renksiz cam kullanılmıştır. Geç örneklerde ise yeşil, mavi ve mavimsi yeşil renklerin tercih edildiği görülmektedir⁵³. Roma İmparatorluğu'nun hüküm sürdüğü geniş bir coğrafyada kullanım gören kaburgalı kâseler, İmparatorluğun doğusunda MÖ 1. yüzyılın ikinci yarısından, MS 1. yüzyılın ilk yarısına kadar kullanılırken batıda Flaviuslar Dönemine kadar popülerliğini sürdürmüştür⁵⁴.

Adana Müzesi'nde satın alma yoluyla müzeye kazandırılmış 7 sığ ve 4 yarı küresel olmak üzere 11 adet kaburgalı kâse bulunmaktadır (Kat No. 4-14).

Kat No. 4-8'deki yarı saydam renksiz, mavi yeşil renkli ve hafif dışa dönük yuvarlatılmış ağız kenarlı kâseler, konkav tabana doğru kıvrılan hafif konveks gövdeye sahiptir. Dışta üst kısımları yuvarlatılmış ve tabana doğru sivrilen keskin kaburgaları bulunmaktadır. İç yüzeylerinde çarkta parlatma izleri görülmektedir. Isings'in Form 3 A olarak⁵⁵ gruplandığı yarı küresel sığ

⁴⁷ Lierke, 2015: 151; Jackson Tal, 2019: 239-242.

⁴⁸ Lierke, 1999: 51-55; Lierke, 2009, 52-55; Weinberg, 1970: 26.

⁴⁹ Weinberg - Stern, 2009: 33-34; Stern, 2015: 83-85.

⁵⁰ Grose, 1989: 245; Nenna, 1999: 103-111 Gençler Güray, 2009: 31; Akkuş Koçak, 2022: 253.

⁵¹ Lierke, 1993: 218-234.

⁵² Nenna, 1999: 103-111.

⁵³ Grose, 1989: 245.

⁵⁴ Grose, 1989: 244; Grose, 1979: 61; Stern, 2015: 83-85.

⁵⁵ Isings, 1971, fig. 11 no.50-51.

kâseler İtalya⁵⁶, Yunanistan⁵⁷, Maresha⁵⁸ Atina Agorası⁵⁹, Patara⁶⁰, Marmaray-Sirkeci⁶¹, Limyra⁶², Klaros⁶³, Marmaris⁶⁴, Antalya Müzesi⁶⁵, Hatay Müzesi⁶⁶, Yüksel Erimtan Koleksiyonu⁶⁷, Sardes⁶⁸ ve Kahramanmaraş Müzesi'nde⁶⁹ görülmektedir.

Kat No. 8'deki dışa çekilip yuvarlatılmış ağız kenarlı sığ kâse, gövdesine konumlanmış ağıza ve tabana ulaşmayan düzensiz aralıklı 58 kaburgaya sahiptir. Royal Ontario Museum⁷⁰ ve Cesnola Koleksiyonu'ndaki⁷¹ örnekler MÖ 1. yüzyılın sonları-MS 1. yüzyılın ortalarına tarihlendirilmektedir Benzerleri Atina Agorası⁷², Anadolu Medeniyetleri Müzesi⁷³, Olba⁷⁴, Elaiussa Sebaste⁷⁵, Yüksel Erimtan Koleksiyonu⁷⁶'nda görülmektedir. Kat No. 9'daki yarı saydam soluk mavi-yeşil renkli dışa çekilip yuvarlatılmış ağız kenarlı sığ kâse, hafif içbükey tabana doğru kıvrılan şişkin gövdesinde birbirine yakın değişen uzunluklarda tabana ulaşmayan kısa ve dar yüzeysel kaburgalara sahiptir. Grose Thomas Curtis Koleksiyonundaki örnekleri MÖ 1. yüzyılın sonları-MS 1. yüzyılın ortalarına⁷⁷, Hayes Royal Ontario Müzesinde sergilenen Suriye örneğini MS. 1. yüzyılın ortalarına⁷⁸, Lightfoot Cesnola Koleksiyonundaki örnekleri⁷⁹ MÖ 1. yüzyılın sonları-MS 1. yüzyılın ortalarına tarihlendirmektedir. Benzer örnekler incelendiğinde Kat. No. 8 ve 9 MÖ 1. yüzyılın sonları-MS 1. yüzyılın ortalarına tarihlendirilebilir.

Yarı saydam soluk mavi-yeşil renkli Kat. No.10, dışa çekilip içe doğru yuvarlatılmış düz dikey ağız kenarı ve içbükey dibe doğru kıvrılan şişkin bir gövdeye sahiptir. İçte ağızın üst kısmında yatay bir oluk dışta gövdenin ortasında dibe ulaşmayan birbirine yakın düzensiz aralıklı 64 yüzeysel kaburga bulunmaktadır. Thomas Curtis Koleksiyonu'ndaki⁸⁰ ve Cesnola

⁵⁶ Grose, 1989: 263, no.228-232.

⁵⁷ Weinberg-Stern, 2009: 33, no. 50-56.

⁵⁸ Jackson Tal, 2019: 239, 14.2/14.5.

⁵⁹ Weinberg-Stern, 2009: 33, no. 50-56.

⁶⁰ Baybo, 2003: çiz. 28, kat. no.154, 155.

⁶¹ Canav Özgümüş, 2012: 71, Şekil 4.

⁶² Baybo, 2005: 231, Kat. no. 35-38.

⁶³ Taştemür 2008, 174, şekil 4.

⁶⁴ Özet, 1998: s. 49, no. 16, Tip IIIB.

⁶⁵ Lightfoot, 1993, 29, fig. 27, Env.No. 7-3-77.

⁶⁶ Erten Yağcı, 1990: 31, res. 28.

⁶⁷ Lightfoot-Arslan, 1992: 36, no. 5.

⁶⁸ Saldern, 1980: pl.2, no.27.

⁶⁹ Eker, 2014: 124, Kat. No. 7-11.

⁷⁰ Grose, 1989: 266, no.242.

⁷¹ Hayes, 1975: 19, no.47.

⁷² Weinberg,-Stern, 2009: 33, no. 40, 57,58.

⁷³ Özet, 1987: 593, fig. 7.

⁷⁴ Erten, 2003: fig. 2.

⁷⁵ Gençler Güray, 2011: fig.3, no.3.

⁷⁶ Lightfoot - Arslan, 1992: 34.

⁷⁷ Grose, 1989: 264-265 no. 233-234.

⁷⁸ Hayes, 1975: 190, Plate 4, 47.

⁷⁹ Lightfoot, 2017: 49, Cat. 21-22.

⁸⁰ Grose, 1989: 212, no. 235-237.

Koleksiyonu'ndaki⁸¹ örnekler, MÖ 1. yüzyılın sonları-MS 1. yüzyılın ortalarına tarihlendirilmektedir.

Kat No.11-13'teki yarı küresel kâseler hafif dışa dönük yuvarlatılmış ağız kenarı, konveks kıvrımlı gövde ve hafif konkav dibe sahiptir. Mavi-yeşil ve amber renkli olan bu kâselerin ağız çapları 11-11.3 cm ölçülerindedir. Kat. No. 11'de yüzeysel, Kat. No. 12'de üst kısmı düzleştirilmiş keskin olan kaburgalar tabana kadar inmektedir. Kat No. 14, dışa çekilmiş ağız kenarlı iç bükey tabana kıvrılmış şişkin bir gövdeye sahiptir. Kat. No. 13-14 ise tabana ulaşmayan, bazıları düz bazıları da soldan sağa doğru eğimli düzensiz kalınlık ve uzunlukta yüzeysel kaburgalara sahiptir. Hayes Royal Ontario Müzesi'nde sergilenen Suriye örneğini MÖ 1. yüzyılın sonlarına⁸², Goldstein Corning Müzesi'ndeki örneği MS 1. yüzyılın ortalarına⁸³, Grose Suriye-Filistin örneğini MÖ 1. yüzyılın sonları-MS 1. yüzyılın ortalarına tarihlendirmiştir⁸⁴. Anadolu'da benzerleri Antalya Müzesi⁸⁵, Yüksel Erimtan Koleksiyonu⁸⁶, Hatay Müzesi⁸⁷ ve Anadolu Medeniyetler Müzesi'nde⁸⁸ görülmektedir.

Grup C içerisinde değerlendirilen Adana Müzesi örnekleri, benzerleri doğrultusunda MÖ 1. yüzyılın sonları-MS 1. yüzyılın ortalarına tarihlendirilebilir.

Çizgisel Kesme Kâseler (Grose Grup D)

Üretim tekniği ve dekorasyon açısından oluklu kâselerle benzer olan çizgisel kesme kâseler boyutları ve ince cidarları ile farklılık göstermektedirler. Oluklu kâselerde görülen derin ve geniş oluklar çizgisel kesme kâselerde birbirine yakın ve daha yüzeyseldir. Kaburgalı kâselerden farkı ise gövdelerini çepeçevre saran dikey kaburgalara değil birbirine paralel yatay ve dar yivlere sahip olmalarıdır.

Bu grubun örnekleri geniş sığ kaplar ve derin yarım küre biçimli iki alt sınıfa ayrılmaktadır⁸⁹. Geniş sığ kapların ağız kenarları dik iken derin yarım küre biçimli kapların ağız kenarları ise dik ya da hafif dışa dönüktür. Her iki tip de hafif içbükey veya düz tabana sahiptir.

Çizgisel kesme kâselerin iç yüzünde ağız kenarının altında ve gövdesinde bir ya da iki sıra çarkta kesme yatay yivler bulunmaktadır. Batıdaki merkezlerde koyu mavi, mor ve kahverengi camlar kullanılırken doğuda amber, doğal mavimsi-yeşil veya açık yeşil renkli ya da renksiz camlar tercih edilmiştir⁹⁰. MÖ 1. yüzyılın son çeyreği ile MS 1. yüzyılın ilk yarısında yaygın olarak kullanılmışlardır⁹¹.

⁸¹ Lightfoot, 2017: 50, Cat. 23-24.

⁸² Hayes, 1975: 189 Plate 3,46.

⁸³ Goldstein, 1979: 155, no. 332.

⁸⁴ Grose, 1989: 266, no.239.

⁸⁵ Lightfoot, 1993: 31, Fig. 35-36.

⁸⁶ Lightfoot - Arslan 1992: 33, no. 2.

⁸⁷ Erten Yağcı, 1990: 31, Res. 28.

⁸⁸ Özet, 1987: Fig. 6-7.

⁸⁹ Grose, 1979: 63-65; Grose, 1989: 247.

⁹⁰ Grose, 1989: 266, 239-247.

⁹¹ Grose, 1989: 267-268 no. 243-246.

Adana Müzesi'nde satın alma ve hibe yoluyla müzeye kazandırılmış 6 adet Grup D kâse bulunmaktadır (Kat No. 15-20).

Kat. No. 15-18'deki geniş kâseler içe yuvarlatılmış dik ağız kenarlı ve düz tabana doğru kıvrılan eğimli bir gövdeye sahiptir. İç yüzeyde biri ağız kenarının altında, diğer ikisi tabanın ortasında görülen çarkta kesme üç yata yivle dekore edilmiştir. Açık yeşil, mavimsi yeşil ve amber renkli olan Kat. No. 15-18'in ağız çapları 13 cm ile 16 cm arasında değişmektedir. Benzerleri Oboda⁹², Jericho⁹³, Mısır⁹⁴, Kıbrıs⁹⁵, Cesnola Koleksiyonu⁹⁶, Atina Agorası⁹⁷, Elaissa Sebaste⁹⁸, Olba⁹⁹, Kaunos¹⁰⁰, Antalya Müzesi¹⁰¹, Gaziantep Müzesi Medusa Cam Koleksiyonu¹⁰² ve Kahramanmaraş Müzesi'nde¹⁰³ görülmektedir.

Kat. No. 19 yarı küresel derin kâse, içe yuvarlatılmış dikey ağız kenarı ve iç bükey tabana doğru kıvrılan düz gövdeye sahiptir. Renksiz camdan üretilen örneğin ağız kenarının altında çarkta kesme bir, gövdenin altında iki yiv bulunmaktadır. Benzerleri Thomas Curtis Koleksiyonu'nda¹⁰⁴, Beirut¹⁰⁵, Jericho¹⁰⁶, Gamla¹⁰⁷, Metropolis¹⁰⁸, Mersin Müzesi Rezan Elbeyli Koleksiyonu¹⁰⁹ ve Gaziantep Medusa Cam Koleksiyonu'nda¹¹⁰ görülmektedir.

Kat. No. 20 yarı küresel derin kâse, dışa çekilip yuvarlatılmış kalın ağız kenarı ve konkav tabana doğru kıvrılmış neredeyse düz kenarlı bir gövdeye sahiptir. Ağız kenarının altında bir, gövdenin altında iki yiv bulunmaktadır. Benzerleri Thomas Curtis Koleksiyonu¹¹¹, Corning Museum¹¹², Landesmuseum Württemberg Museum¹¹³ ve Elaissa Sebaste'de¹¹⁴ görülmektedir.

Grup D içerisinde değerlendirilen Adana Müzesi örnekleri MÖ 1. yüzyılın sonları-MS 1. yüzyılın başlarına tarihlendirilebilir.

⁹² Jackson Tal, 2016: 75, Fig. 2.

⁹³ Jackson Tal 2013: 103, Pl. 3.2:9-12.

⁹⁴ Meyer, 1992: 19, Plate 2, 26

⁹⁵ Jackson Tal, 2013: 166, Pl. 6.1:3-6; Mazanek, 2014: 293 Fig. 3.

⁹⁶ Lightfoot, 2017: 47, Cat 18.

⁹⁷ Weinberg - Stern, 2009: 36, Figure 4, 59.

⁹⁸ Güray, 2009: 28-30, Çizim III.17.

⁹⁹ Erten - Akkuş Koçak, 2019: 54, Lev. 3.7,9.

¹⁰⁰ Özet, 1998: 43, no.13, tip II.

¹⁰¹ Lightfoot, 1993: 23, fig. 1.

¹⁰² Höpken-Çakmaklı 2015: 18, no. 7.

¹⁰³ Eker, 2019: Fig. 5 III.

¹⁰⁴ Grose, 1989: 268, no.247.

¹⁰⁵ Jennings, 2000: 50-53.

¹⁰⁶ Jackson Tal, 2013a, 103-105.

¹⁰⁷ Jackson Tal, 2016: 10, Fig. 8.13.

¹⁰⁸ Akkuş Koçak, 2022: 255-257, Fig. 9.53.

¹⁰⁹ Erten, 1999: 174; Fig. 8.

¹¹⁰ Höpken - Çakmaklı, 2015: 17, no. 6

¹¹¹ Grose, 1989: 268, no.248

¹¹² Goldstein, 1979: 156, no. 333.

¹¹³ Stern, 2007: 365-366, Fig. 7.

¹¹⁴ Gençler, 2009: Çizim III/27.

Sonuç

Üretim merkezi Suriye-Filistin olan sarkıtma teknikli cam kâseler, Geç Hellenistik Dönem'den Erken Roma İmparatorluk döneminde üfleme tekniğinin ortaya çıkmasına kadarki süreçte çok geniş bir coğrafyada yayılım göstermiştir. Hellenistik dönemde Kilikya'da üretime dair herhangi bir kanıt bulunmaması Adana Müzesi'nde korunmakta olan kâselerin aynı kültürel coğrafyada bulunan, Suriye-Filistin'den ithal edilmiş olabileceğini düşündürmektedir.

Bu çalışmada Adana Müzesi'nde MÖ 2. yüzyılın ortaları-MÖ 1. yüzyılın başlarına tarihlendirilen sarkıtma teknikli toplam 20 adet kâse değerlendirilmiştir. Müzeye satın alma ve hibe yoluyla kazandırılmış kâseler, Grose'un Tel Anafa buluntuları doğrultusunda oluşturduğu tipoloji esas alınarak oluklu (Grup A), kaburgalı (Grup C) ve çizgisel kesme (Grup D) olarak üç grup altında incelenmiş ve kendi içinde tiplere ayrılmıştır. Renksiz, mavi-yeşil, yeşil ve amber renkli camdan üretilen bu kâselerin benzerleri Eluissa Sebaste ve Olba gibi Kilikya'nın önemli merkezlerinde, Mersin Müzesi, Silifke Müzesi, Hatay Müzesi ve Kahramanmaraş Müzesi gibi bölge müzelerinde görülmektedir. Form, bezeme ve renk özellikleri, bu eserlerin Doğu Akdeniz üretimi olduğuna işaret etmektedir. Cesnola Koleksiyonu'ndaki eserlerin Adana Müzesi'ndekilerle yakın benzerliği nedeniyle bu kâselerin aynı merkezde üretildiği ileri sürülebilir¹¹⁵. Eserlerin sağlam olması ise mezar buluntusu olduklarını düşündürmektedir.

Katalog

Kat. No: 1/ Fig. 1

Konik Kâse/Grose Grup A

03.05.1973 Satın Alma

Müze Envanter No: 6810

Y: 9,5 cm A.Ç: 15,5 cm

Tanım: Yarı saydam sarımsı yeşil. İçte doğru yuvarlatılmış ağız kenarı, konik gövde, içte ağız kenarının altında çarkta kesme yatay bir oluk, konkav dip.

Tam, irrizeli, ateşte parlatma izleri, yüzeyde kalker tabakası.

Benzerleri: Weinberg, 1961: fig.3, no.12; Saldern, 1974: 93, no. 244; Grose, 1989: 204, no. 212 (Group A); Weinberg, 1992: 27, no.53; Lightfoot, 1993a: 24-25, figs.6-10 (Group A); Lightfoot, 2007,s. 43, no. 34, 35, 36; Eker 2014:122, Kat No 6) Gençler, 2009: 163; Çizim II; Jennings, 2000: 43-45, Fig. 1; Jackson Tal, 2004: 18, Fig. 8; Triantafyllidis, 2006: 147-149, Fig. 2; Erten-Akkuş Koçak 2019: 52-53,

¹¹⁵ Adana Müzesi'ndeki eserlerin üretim yeri konusunda yardımlarını esirgemeyen Chris Lightfoot'a teşekkür ederim.

Levha 1; Temür-Özbiçin, 2021: 314, Kat No. 3; Jackson Tal, 2019: 239, 14/3; <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/245789>

MÖ. 2. yüzyılın ortaları-MÖ 1. yüzyılın başları

Katalog No: 2/Fig. 1

Yarı küresel Kâse /Grose Grup A

Müze Envanter No: 9079

Müzeye Geliş Şekli: 09.08.1974 Satın Alma

Y: 5,3 cm A.Ç: 8,7 cm

Tanım: Yarı saydam açık mavi. Hafif içe çekilmiş yuvarlatılmış kalın ağız kenarı, yarı küresel gövde hafif yuvarlatılmış taban. Ağızın hemen altında birbirine paralel iki yatay oluk. İrrizeli yapı.

Benzerleri: Lightfoot, 1993: 26, 14-16; Lightfoot, 2017: Cat No. 13-16; Erten, 2018: 96-99, Temür-Özbiçin, 2021: 305-306, Kat. No. 4, Res. 4A; Triantafyllidis, 2006: 150, fig. 4; Aydın Tavukçu-Avli, 2022: 571-572, K1; Jackson Tal, 2019: 239, 14/3.

MÖ 2. yüzyılın ortaları-MÖ 1. yüzyılın başları.

Katalog No: 3

Yarı Küresel Kâse/Grose Grup A

17.02.1975 Satın Alma

Müze Envanter No: 10184

Y: 6.3 cm A.Ç:12.7cm

Tanım: Sarımsı yeşil. Hafif içe çekilmiş yuvarlatılmış ağız kenarı, tabana doğru kıvrılan yarı küresel gövde, konkav dip. Ağızın kenarının altında çarkta kesme yatay iki oluk. İç yüzeyinde çarkta, dış yüzeyinde ateşte parlatma izleri

Benzerleri: Triantafyllidis, 2006: 150-152 Fig. 4.1-4,6 Erten, 2018: 97-98, Kat. No. 36; Weinberg-Stern, 2009: 24-25,29, no.22-23; Fig. 1, Pl.2; Weinberg, 1961: 389-390, fig. 3/9; Temür-Özbiçin, 2021: 321 Res. 4A; Lightfoot, 1993: 23, Fig.5; Lightfoot, 1993: 26, 14-16; Akkuş Koçak, 2022; 252, fig 2.7-8

MÖ 2. yüzyılın ortaları-MÖ 1. yüzyılın başları.

Katalog No. 4/Fig 1

Kaburgalı Sığ Kâse/Grose Grup C

Müze Envanter No: 5455

20.08.1971 Satın alma

Y: 4,5 cm A. Ç: 16.5 cm

Tanım: Yarısaydam mavi-yeşil. Dışa dönük yuvarlatılmış ağız kenarı, gövde üzerinde tabana doğru inen 17 adet dikey kaburga, parlak yüzey,

yüzeyde hava kabarcıkları, yatay ağız bandında çark izleri. Gövdeden aşağıya doğru bir iç çatlak dışında sağlam.

Benzerleri: Isings, 1957 Form 3 a; Isings, 1971, 19; Hayes, 1975: fig.1 no. 46; Goldstein, 1979: fig. 327-328 pl: 20, 40; Oliver, 1980: 47 no. 24; Canav, 1985: s. 85 no. 137; Grose, 1989: 264 no.228-230; Stern, 1989: 59; Weinberg-McClelan, 1992: 102, 57; Özet, 1998: s.49 no.16; Lightfoot, 2007: 68, no. 144-145; Taştumur, 2008: 174, Şekil 4; Lightfoot, 2017: 48, Kat. No. 20.
<https://www.metmuseum.org/art/collection/search/245196>

MÖ. 1. yüzyılın sonları-MS. 1 yüzyıl başları.

Katalog No: 5

Kaburgalı Sığ Kâse/Grose Grup C

Müze Envanter No:11250

Müzeye Gelişi: 01.03.1976 Satın alma

Y: 2,4 cm A Ç: 14,8cm

Yarısaydam mavi-yeşil. Yuvarlatılmış hafif dışa dönük ağız kenarı, tabana doğru kıvrılan hafif iç bükey gövde. Konveks gövde üzerinde tabana doğru uzanan 22 adet kaburga. Yüzeyde matlaşma, irrizasyon.

Benzerleri: Isings, 1957: Form 3a; Isings, 1971: fig. 11 no.50-51; Hayes, 1975: fig.1 no. 46; Goldstein, 1979: fig. 327, 328 pl: 20; Oliver, 1980: s.47 no.24; Canav 1985: s. 85 no. 137; Grose, 1989: 264 no.228-230; Stern, 1989: 597, Özet 1998, s.49 no.16; Lightfoot, 2007: 68, no. 144-145; Taştumur, 2008: s. 174, Şekil 4, Eker 2007: 43; Lightfoot, 2017: 48, Kat. No. 20

MÖ. 1. yüzyılın sonları-MS. 1 yüzyıl başları.

Katalog No: 6

Kaburgalı Sığ Kâse/Grose Grup C

Müze Envanter No: 8137

16.04.1973 Satın Alma

Y:3.6cm A.Ç:16cm

Yarısaydam mavi-yeşil. Yuvarlatılmış hafif dışa dönük ağız kenarı, tabana doğru kıvrılan hafif iç bükey gövde. Konveks gövde üzerinde tabana doğru uzanan 22 adet kaburga. Yüzeyde matlaşma, irrizasyon

Benzerleri: Barkoczi, 1996: 177, Taf. XXXIV und LXXIII, no.377; Lightfoot, 2017: 48, Kat. No. 20.

MÖ. 1. yüzyılın sonları-MS. 1 yüzyıl başları.

Katalog No: 7

Kaburgalı Sığ Kâse/Grose Grup C

Müze Envanter No: 10794

10.06.1975 Satın Alma

Y: 3.8 cm A.Ç: 14.6 cm

Yarı saydam mavi-yeşil. Yuvarlatılmış hafif dışa dönük ağız kenarı, tabana doğru kıvrılan hafif dış bükey gövde. Dışta üst kısımları yuvarlatılmış ve tabana doğru sivrilen 14 adet keskin kaburga. Yüzeyde hava kabarcıkları ve matlaşma.

Benzerleri: Isings 1957: Form 3a; Isings, 1971: fig. 11no. 50-51; Hayes 1975: fig.1, no. 46; Goldstein, 1979: fig. 327, 328 pl: 20; Oliver, 1980: s.47 no.24; Canav, 1985: 85 no. 137; Grose, 1989: 264 no.228-230; Stern, 1989: 597; Özet 1998: 49 no.16.

MÖ. 1. yüzyılın sonları-MS. 1 yüzyıl başları.

Katalog No: 8

Kaburgalı Sığ Kase/Grose Grup C

Müze Envanter No: 11251

01.03.1976 Satın alma

Y:5cm A.çapı:15,5cm

Yarı saydam açık yeşil. Hafif dışa taşırılmış düz ağız kenarı, hafifçe içbükey tabana doğru kıvrılan gövde. İçte, alt kenar çevresinde eş merkezli iki oluk ve merkezde küçük bir daire. Düzensiz uzunluk ve kalınlıkta 20 kaburga. İç ve dış yüzeyde çarkta parlatma izleri. Yoğun kalker tabakası, irrizasyon ve matlaşma.

Benzerleri: Saldern, 1980: 11, 12, no. 27-41; Lightfoot, 2017: 48, Cat. 20; Isings, 1957: Form 3a; Isings, 1971: fig. 11 no.50-51; Hayes, 1975: fig.1 no. 46; Goldstein, 1979: fig. 327-328 pl:20; Canav, 1985: s. 85, no.137; Grose, 1989: 264 no. 228-230; Stern, 1989: 597; Lightfoot, 2007: 68, no.144-145; Lightfoot, 2017: 48, Kat. No. 20.

MÖ. 1. yüzyılın sonları-MS. 1 yüzyıl başları.

Katalog No: 9

Kaburgalı Sığ Kâse/Grose Grup C

Müze Envanter No: 5538

04.04.1972 Satın Alma

Y:3,5cm A.Ç:15,5 cm

Dışa çekilmiş düz ağız kenarı, kâsenin gövdesine konumlanmış ağıza ve tabana ulaşmayan düzensiz aralıklı 65 yüzeysel kaburga, Yüzeyde hava kabarcıkları ve matlaşma, irrizeli yapı, yüzeyde kalker tabakası.

Benzerleri: Isings, 1957: 20-21, Form 3c; Hayes, 1975: 190, Plate 4, 47; Grose, 1989: 265, 234; Lightfoot, 2017: 49, 21.

<https://www.colorado.edu/classics/2018/05/15/20081825-roman-ribbed-bowl>

MÖ. 1. yüzyılın sonları-MS. 1 yüzyıl başları.

Katalog No: 10

Kaburgalı Sığ Kâse/Grose Grup C

Müze Envanter No: 10185

Müzeeye Geliş Şekli: 17.02.1975 Satın Alma

Y: 4.5 cm Ağ. Ç: 12.7cm

Yarı saydam soluk mavi-yeşil. Dışa çekilip içe doğru yuvarlatılmış düz dikey ağız kenarı ve içbükey dibe doğru kıvrılan şişkin gövde. İçte ağzın üst kısmında yatay bir oluk dışta gövdenin ortasında dibe ulaşmayan düzensiz aralıklı 64 yüzeysel kaburga. Matlaşma, çarkta parlatma izleri, irrizeli yapı, hava kabarcıkları.

Benzerleri: Isings, 1957: Form 3c; Goldstein, 1979: fig.329 pl: 20; Özet, 1987; 593, fig.7; Grose, 1989: 212, no. 235-237; Lightfoot – Arslan, 1992: fig. 3; Lightfoot 1993: JGS 35, fig. 22, 23; Lightfoot, 2007: 68, no.138; Eker, 2014: 123-126, 12; Hayes, 1975: 20, Plate 4: 50; Lightfoot, 2017: 50, Cat. 23-24 <https://www.imj.org.il/en/collections/228905-0>

<https://www.metmuseum.org/art/collection/search/245700>

MÖ. 1. yüzyılın sonları-MS. 1. yüzyılın başları.

Katalog No: 11/ Fig . 2

Kaburgalı Derin Kase /Grose Grup C

Müze Envanter No: 5755

22.04.1972 Satın Alma

Y:5,5 cm A.Ç: 11,3-11,6cm

Yarı saydam soluk mavi-yeşil. Hafif dışa çekilip yuvarlatılmış ağız kenarlı, konveks kıvrımlı gövde, hafif konkav taban. Tabana kadar inen 30 yüzeysel kaburga. Tam, kabın ortasında kırık. İç yüzeyde çarkta parlatma. Konservasyon görmüş.

Benzerleri: Hayes, 1975: 189 Plate 3,46; Goldstein, 1979: 155, no.332, Plate 40; Grose, 1989: 266, 239; Lightfoot, 1993: 29, Fig. 25-26.

MÖ 1. yüzyılın sonları-MS. 1. yüzyılın başları

Katalog No: 12 / Fig . 2

Yarı küresel Kaburgalı Derin Kase/Grose Grup C

Müze Envanter No: 4370

14.05.1971 Satın Alma

Y. 5,8cm A.Ç: 11cm

Amber. Hafif dışa çekilip yuvarlatılmış ağız kenarlı, konveks kıvrımlı gövde, hafif konkav taban. Yüzeyde gövdede başlayan ve tabana doğru sivrilen 30 keskin kaburga. İç yüzeyde, ağız kenarının altında ve gövdenin ortasında yatay oluk Çatlak, ağız kenarında küçük bir parça eksik. Çark izleri.

Benzerleri: Isings, 1957: 19, Form 3 b; Goldstein, 1979: 155, 332; Weinberg –Stern, 2009: Figure 3, 50, Baybo, 2005: 231, Kat. no. 35-38; Lightfoot, 1993: 31, Fig. 35-36. Stern, 2015: 231, Kat. no. 35-38; <https://www.clevelandart.org/art/2009.474>

MÖ 1. yüzyılın sonları-MS. 1. yüzyılın başları.

Katalog No: 13/ Fig . 2

Yarı küresel Kaburgalı Derin Kase/Grose Grup C

Müze Envanter No: 5542

04.06.1972 Satın Alma

Y:5,7cm A.çapı:11,3cm

Yarı saydam amber. Yuvarlak ve hafif dışa dönük ağız kenarlı, derin kenarlı ve hafif içbükey dipli. Gövde ortasında tabana ulaşmayan düzensiz uzunlukta bazıları dikey ve diğerleri soldan sağa eğimli 34 tabana kabuğa. Çarkta parlatma izleri. Konservasyon görmüştür.

Benzerleri: Weinberg – Stern, 2009: Figure 3, 50; Isings, 1957: Form 3c; Goldstein, 1979: 155, no.332, Plate 40; pl: 20; Özet, 1987: 593, fig.7; Lightfoot-Arslan, 1993: 33, no. 2; Lightfoot, 1993: 31, Fig. 35-36; Eker, 2014: 123-126, Kat No. 14, fig.22,23; Lightfoot, 2007: 68, no.138; Gorin-Rosen, 1999: 206, Fig. 1; Grose, 1989: 266, no.239.

MÖ. 1. yüzyılın sonları-MS. 1 yüzyıl başları.

Katalog No: 14/ Fig . 2

Yarı küresel Kaburgalı Derin Kâse/Grose Grup C

Müze Envanter No: 293

Müze Geliş Şekli: 12.5.1933 Hibe

Y:5 cm A. Ç: 12cm

Yapım Tekniği: Rengi: Mor belirti (?) ile yarı saydam bal kahverengisi

Yarı saydam amber, üzerinde mor belirti. Düz dikey yuvarlatılmış ve kısmen düz olmayan ağız kenarı; içbükey tabana doğru kıvrılan dışbükey gövde. İçte, biri kenarın altında, diğer ikisi gövdenin ortasında bir bant halinde düzensiz kesilmiş üç yatay oluk, dışta, üstleri düzleştirilmiş, dikey veya hafif eğik olarak yapılmış alta doğru sivrilen ve gövde ve tabanın birleşim noktasında sona 38 yüzeysel kaburga. Kırık ve onarılmış. Çarkta parlatma izleri.

Benzerleri: Goldstein 1979: 154, Plate 20-40, no. 329
<https://www.metmuseum.org/art/collection/search/249444>

<https://www.metmuseum.org/art/collection/search/245735>

MÖ 1. yüzyılın sonları-MS 1. yüzyılın ortaları

Katalog No: 15/ Fig . 2

Yarı küresel Geniş Kâse /Grose Grup D

Müze Envanter No: 9986

31.01.1975 Satın Alma

Y: 4,5cm A.Ç:15,6cm

Renksiz, soluk sarımsı yeşil. İçte yuvarlatılmış dik ağız kenarlı ve düz tabana doğru kıvrılan eğimli bir gövde. İç yüzeyde biri ağız kenarının altında, diğer ikisi tabanın ortasında görülen çarkta kesme üç yatay yiv. Bozulmamış; yüzeyde hava kabarcıkları.

Benzerleri: Arveiller-Dulong - Nenna 2000: 185, no. 219; Lightfoot, 1993: 23, Fig. 1-2; Lightfoot, 2017: 47, Cat. 18. Jennings, 2000: 50, Fig. 6; Weinberg – Stern, 2009: 36, Figure 4, 59; Güray, 2009: 28-30, Çizim III.17; Jackson Tal, 2013: 166, Pl. 6.1:3-6.

MÖ 1. yüzyılın sonları-MS 1. yüzyılın başları.

Katalog No: 16/ Fig . 2

Yarı Küresel Geniş Kâse /Grose Grup D

Müze Envanter No: 8783

11.7.1974 Satın Alma

Y: 4.3cm AÇ:15.5cm

Renksiz, soluk sarımsı yeşil. İçte yuvarlatılmış dik ağız kenarlı, düz tabana doğru kıvrılan eğimli bir gövde. İç yüzeyde biri ağız kenarının altında, diğer ikisi tabanın ortasında görülen çarkta kesme üç yatay yiv. Yüzeyde hava kabarcıkları, irrizayon ve yer yer kalker tabakası

Benzerleri: Arveiller-Dulong and Nenna 2000: 185, no. 219; Lightfoot 1993: 23, Fig. 1-2; Lightfoot, 2017: 47, Cat. 18. Jennings, 2000: 50, Fig. 6; Weinberg – Stern, 2009: 36, Figure 4, 59; Güray, 2009: 28-30, Çizim III.17; Jackson Tal, 2013: 166, Pl. 6.1:3-6.

MÖ 1. yüzyılın sonları-MS 1. yüzyılın başları

Katalog No: 17/ Fig . 2

Yarı Küresel Geniş Kâse /Grose Grup D

Müze Envanter No: 10795

10.06.1975 Satın Alma

Y: 5.3cm A.Ç:13cm

Soluk sarı yeşil belirti ile renksiz. İçte yuvarlatılmış dik ağız kenarlı, düz tabana doğru kıvrılan yarıküresel gövde. İç yüzeyde biri ağız kenarının altında, diğer ikisi tabanın ortasında görülen çarkta kesme üç yatay yiv. Yüzeyde hava kabarcıkları, irrizayon.

Benzerleri: Arveiller-Dulong - Nenna 2000: 185, no. 219; Lightfoot, 1993: 23, Fig. 1-2; Lightfoot, 2017: 47, Cat. 18. Jennings, 2000: 50, Fig. 6;

Weinberg - Stern 2009: 36, Figure 4, 59; Güray, 2009: 28-30, Çizim III.17; Jackson Tal, 2013: 166, Pl. 6.1:3-6.

MÖ 1. yüzyılın sonları-MS 1. yüzyılın başları

Katalog No: 18/ Fig . 2

Yarı Küresel Geniş Kâse / Grose Grup D

Müze Envanter No: 8782

11.7.1974 Satın Alma

Y: 4.2 cm AÇ:16cm

İçe yuvarlatılmış dik ağız kenarlı, düztabana doğru kıvrılan yarıküresel gövde. İç yüzeyde biri ağız kenarının altında, diğer ikisi gövdenin altında görülen çarkta kesme üç yatay yiv. Yüzeyde hava kabarcıkları, irrizasyon.

Benzerleri: Arveiller-Dulong- Nenna 2000, p. 185, no. 219; Lightfoot 1993: 23, Fig. 1-2; Lightfoot 2017: 47, Cat. 18. Jennings 2000: 50, Fig. 6; Weinberg-Stern 2009, 36, Figure 4, 59; Güray,2009: 28-30, Çizim III.17; Jackson Tal 2013: 166, Pl. 6.1:3-6.

MÖ 1. yüzyılın sonları-MS 1. yüzyılın başları

Katalog No: 19/ Fig . 2

Yarıküresel Derin Kase / Grose Grup D

Müze Envanter No: 8342

12.5.1974 Satın Alma

Y. 6.2 cm A.Ç:11.9 cm.

Eenksiz, yeşil-mavi. içe yuvarlatılmış dikey ağız kenarı, iç bükey tabana doğru kıvrılan düz gövdeye sahiptir. Renksiz camdan üretilen örneğin ağız kenarının altında çarkta kesme bir, gövdenin altında iki yiv. Yüzeyde hava kabarcıkları, irrizasyon.

Benzerleri: Höpken-Çakmaklı, 2015: 17, no. 6; Jennings, 2000: 50-53, Figure 6.8; Jackson Tal, 2013a: 103-105, Plate 3.2; Grose, 1989: 268, no.247; Erten, 1999: 174; Fig. 8

<https://www.metmuseum.org/art/collection/search/248924>

MÖ 1. yüzyılın sonları-MS 1. yüzyılın başları

Katalog No: 20/ Fig . 2

Yarı küresel Derin Kâse / Grose Grup D

Müze Envanter No: 8594

30.4.1974 Satın Alma

Y:6.7cm A.Ç:11.5cm

Karı Çapı: Kaide Çapı:

Tanım: Dışa çekilip yuvarlatılmış kalın ağız kenarı, konkav tabana doğru kıvrılmış neredeyse düz kenarlı gövde.

Benzerleri: Grose, 1989: 268, no.248, Jennings, 2000: 50-53, Figure 6.8; Jackson Tal, 2013a: 103-105, Plate 3.2; Goldstein, 1979: 156, no. 333, Stern, 2007: 366 fig. 7.

Tarihi: MÖ 1. yüzyılın sonları-MS 1. yüzyılın başları.

Kaynakça

- AKKUŞ KOÇAK, E., 2022. "Metropolis (Ionia) Kazılarında Hellenistik-Erken Roma İmparatorluk Dönemi Cam Buluntuları (1989-2021)", *Anadolu Araştırmaları*, no.27, ss. 243-274.
- BARAG. D., 1985. *Catalogue of Western Asiatic Glass in the British Museum*, Vol.: I, Trustees of the British Museum, London.
- BARKOCZI, L., 1996. *Antike Glaser, Monumenta Antiquitatis Extra Fines Hungariae Reperta Quae in Museo Artium Hungarico Aliisque Museis et Collectionibus: 5*, Bibliotheca Archeologica, L'Erma di Bretschneider Rome.
- BAYBO, S., 2003. "Patara Kazılarında (1989-2001) Ele Geçen Cam Eserler", Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi Antalya.
- BAYBO, S., 2005. "Limyra 2002-2004 Sezonu "Batı Şehir" Cam Buluntuları" *Adalya*, No.VIII, ss. 230-239.
- CANAV, Ü., 1985. Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş. Cam Eserler Koleksiyonu, Ancient Glass Collection. İstanbul.
- CANAV, Ü., 2012. "Tarihsel Süreçte Anadolu'da Cam Üretimi", *II. ODTÜ Arkeometri Çalıştay, Türkiye Arkeoloji'sinde Cam: Arkeolojik ve Arkeometrik Çalışmalar*, Ankara 2012, ss. 67-79.
- EKER, F., 2014. *Kahramanmaraş Müzesi'ndeki Cam Eserler* Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi. Erzurum.
- EKER, F., 2017. *Kumdan Sızan Kültürler*, Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi, Kahramanmaraş.
- EKER, F., 2019. "Kahramanmaraş Müzesi Örnekleri Işığında Antikçağ Cam ve Seramik Kâselerin Etkileşimi Üzerine Bir Değerlendirme", *Cevat Başaran'a 60. Yaş Armağanı*, Ed. Vedat KELEŞ - Hasan KASAPOĞLU -H. Ertuğ ERGÜNER - Ersin ÇELİKBAŞ - Alper YILMAZ, Bilgin Kültür Sanat Yayınları, Ankara, ss. 315-328.
- ERTEN YAĞCI, E., 1990. "Hatay Müzesi'ndeki Bir Grup Cam Eser". I. Uluslararası Anadolu Cam Sanatı Sempozyumu (26-27 Nisan 1988) İstanbul, ss. 30-36.
- ERTEN, E., 1993. Başlangıcından Geç Antik dönem sonuna kadar Anadolu'da Cam Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara.

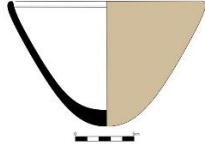
- ERTEN, E., 2018. *Silifke Müzesi Cam Kataloğu*, Bilgin Kültür Sanat Yayınları Ankara.
- ERTEN E.-AKKUŞ KOÇAK, E., 2019. “Olba Kazılarında Hellenistik Dönem Cam Kâseleri”, *Seleucia IX*, ss. 43-60.
- FÜNFSCHILLING, S., 2015. Die römischen Gläser aus Augst und Kaiseraugst Kommentierter Formenkatalog und ausgewählte Neufunde 1981-2010 aus Augusta Raurica, *Forschungen in Augst 51*.
- GENÇLER, Ç., 2009. *Elaiussa Sebaste Antik Yerleşimi Cam Buluntuları*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi Ankara.
- GOLDSTEIN, S. M., 1979. *Pre-Roman and Early Roman Glass in The Corning Museum of Glass*, New York.
- GORIN-ROSEN, Y., 2003. Chapter Fifteen: Glass Vessels from Area A. In: H. Geva (ed.), *Jewish Quarter Excavations in the Old City of Jerusalem, Vol II: The Finds from Areas A, W, and X-2 Final Report Jerusalem*, ss. 364-386.
- GORIN-ROSEN, Y., 2006. Chapter Ten: Glass Vessels. In: H. Geva (ed.), *Jewish Quarter Excavations in the Old City of Jerusalem, Vol. III: Area E and Other Studies Final Report Jerusalem*, ss. 239-265.
- GROSE, D. F., 2017. *The Hellenistic, Roman and Medieval Glass from Cosa*, Michigan.
- GROSE, D.F., 2012. The Pre-Hellenistic, Hellenistic, Roman and Islamic Glass. Vessels, in: A A.M Berlin & S. C. Herbert (Eds.) *Tel Anafa II, Glass Vessels Lamps, Objects of Metal, and Groundstone and Other Stone Tools and Vessels*, Kelsey Museum of the University of Michigan.
- GROSE, D.F., 1991. Early Imperial Roman Cast Glass: The Translucent Coloured and Colourless Fine Wares. In: M. Newby & K. Painter (Eds.) *Roman Glass: Two Centuries of Art and Invention*, London, ss. 1-18.
- GROSE, D.F., 1989. *The Toledo Museum of Art Early Ancient Glass: Core-Formed, Rod-Formed and Cast Vessels and Objects from the Late Bronze Age to the Early Roman Empire, 1600 BC to AD 50*, New York.
- GROSE, D.F., 1981. “The Hellenistic Glass Industry Reconsidered, *Annales du 8e Congres International d’Etude Historique du Verre Londres-Liverpool*”, 18-25 September, Liège, ss. 61-72.
- GROSE, D.F., 1979. The Syro-Palestinian Glass Industry in the Later Hellenistic Period. *MUSE 13*, ss. 54-67.
- GROSSMANN, R.A., 2013. “Chapter Eight: Glass. In”, Aylward, W. (Ed), *Excavations at Zeugma conducted by Oxford University (Los Altos, California)*, The Packard Humanities Institute, ss. 218-258.
- HAYES, J.W. 1975. *Roma and Pre Roman Glass in the Royal Ontario Museum: A Catalogue*, Toronto.

- HÖPKEN, C., ÇAKMAKLI, Ö. D., 2015. *Fragile Splendour: Glass in the Medusa Collection in Gaziantep/Narin Pırltı: Gaziantep Medusa Cam Koleksiyonu*, Bonn.
- ISINGS, C., 1957. *Roman Glass From Dated Finds, Archaeologia Traiectina II*, Groningen/Djakarta .
- ISINGS, C., 1971. *Roman Glass in Limburg*. Groningen, Wolters-Nordhoff 1971
- IGNATIADOU, D., 2009. “Almonds, Lobes and Ribs”, *AIHV Annales du 17e Congres*, 2006-Antwerp, ss. 15-20.
- ISRAELI, Y., 2003. *Ancient Glass in the Israel Museum: The Eliahu Dobkin Collection and Other Gifts*, Jerusalem.
- JACKSON-TAL, R. E., 2004. “The Late Hellenistic Glass Industry in Syro-Palestine: A Reappraisal”. *JGS* 46, ss. 11-31.
- JACKSON-TAL, R. E., 2016. “Chapter 8: Glass Vessels In”, (Ed.), D. Syon *Gamla III: The Shmarya Gutmann Excavations 1976-1989 Finds and Studies Part 2*, IAA Reports 59, Jerusalem.
- JACKSON TAL, R. E., 2013a: The Glass Finds from the Hasmonean and Herodian Palaces at Jericho, in Bar-Nathan and Gärtner, ss. 100-129
- JACKSON TAL, R. E., 2013b: The Glass Finds from the Palatial Fortress at Cypros, in Bar-Nathan and Gärtner, ss. 165-173
- JACKSON TAL R. E., 2019, “Glass Finds”, *Excavations at Maresha Subterranean Complex 169 Final Report Seasons 2000-2016 Ian Stern*, Ed. David Ilan, Jerusalem.
- JENNINGS, S., 2000: Late Hellenistic And Early Roman Cast Glass From The Souks Excavation (Bey 006), Beirut, Lebanon , *Journal of Glass Studies*, Vol. 42, ss. 41-59, Corning Museum of Glass.
- LIERKE, R., 2009. *Die nicht-geblasenen antiken Glasgefäße-The non-blown ancient glass vessels*, Offenbach-Main.
- LIGHTFOOT, C., 1990. “Three Cast Vessels from Anatolia”. *AIHV* 11, 29 Août-3 Septembre 1998, ss. 85-94.
- LIGHTFOOT, C. S., 2017. *The Cesnola Collection of Cypriot Art: Ancient Glass*, New York.
- MAZANEK, D., 2014. “Preliminary Typology of Glass Vessels from the So-called Hellenistic House, Explored by the Polish Archaeological Mission in Nea Paphos (Cyprus)”, *Études et Travaux XXVII*, ss. 279-321.
- MEYER, C., 1992. *Glass From Queseir Al-Qadim and the Indian Ocean Trade*. The Oriental Institute of the University of Chicago, *Studies in Ancient Oriental Civilization* No 53, Chicago.
- NENNA, M. D., 1999. *Exploration Archéologique de Délos*, Fascicule XXXVII, Athènes.
- OLIVER, Jr. A., 1980: *Ancient Glass in the Carnegie Museum of Natural History*, Pittshburg.

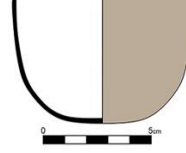
- ÖZET, A., 1987. "Ankara Anadolu Medeniyetleri Müzesindeki Cam Örnekleri İle Antik Çağda Cam Yapımı", *Bellekten* C. LI S. 200, 1987a, ss. 587-609.
- CANAV ÖZGÜMÜŞ, Ü., 2010. "Late Roman And Early Byzantine Glass Finds From Marmaray Excavations At Sirkeci, İstanbul", *Late Antique/Early Byzantine Glass in the Eastern Mediterranean*, İzmir.
- SALDERN, A. V., 1974. *Glaser der Antike, Sammlung Erwin Oppenlander*, Hamburg 1974.
- SALDERN, A. V., 1980. *Ancient and Byzantine Glass from Sardis*, London.
- STERN, E.M., Schlick-Nolte, B., 1994. *Frühes Glas der alten Welt 1600 v.Chr.-50 n.Chr. Sammlung Ernesto Wolf*, Verlag Gerd Hatje-Stuttgart.
- STERN, E. M., 2015. "Roman Glass From East To West", *Glass Of The Roman World*, Ed: Justine Bayley- Ian Freestone- Caroline Jackson, Oxbowbooks, United Kingdom, ss. 77-96.
- TAŞTEMÜR, E., 2007. *Klaros cam kâseleri*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
- TAŞTEMUR, E. GÜRLER, B., 2019: *Doğu Trakya Müzeleri Cam Eserleri*, Gazi Kitabevi, Ankara.
- TEMÜR, A.-ÖZBİLGİN, Ö., 2021. Samsun Arkeoloji Müzesi'nden Bir Grup Cam Kase, *aradeniz İncelemeleri Dergisi*, vol. 15, no. 31, ss. 297-324, Nov. 2021.
- TRİANTAFYLLIDIS, P., 2006. "Late Hellenistic Glass from Kos, Dodecanese, Greece", *JGS* 48, ss. 145-161.
- WEINBERG, G. D., 1961 "Hellenistic Glass Vessels from the Athenian Agora," *Hesperia*, v. 30, no. 4, October.
- WEINBERG, G. D., 1969. "Hellenistic Glass from Tel Anafa in Upper Galilee". *JGS XI*, ss. 17-27.
- WEINBERG G. D., STERN, E.M. 2009. *The Athenian Agora: Vol. XXXIV Vessel Glass*, New Jersey. 380-392, esp. p. 390, n. 42

İnternet Kaynakları

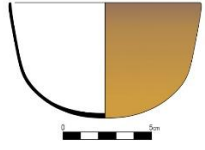
- <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/245789> (April, 2022)
- <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/245196> (April, 2022)
- <https://www.colorado.edu/classics/2018/05/15/20081825-roman-ribbed-bowl> (April, 2022)
- <https://www.imj.org.il/en/collections/228905-0> (April, 2022)
- <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/245700> (April, 2022)
- <https://www.clevelandart.org/art/2009.474> (April, 2022)
- <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/249444> (April, 2022)
- <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/245735> (April, 2022)

Ekler

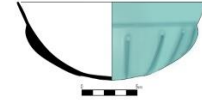
Kat. No. 1

Kat. No. 2

Kat. No. 3

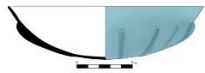
Kat. No. 4

Kat. No. 5

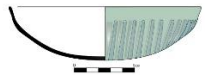
Kat. No. 6

Kat. No. 7

Kat. No. 8

Kat. No. 9

Kat. No. 10

Fig. 1. Kat. No. 1. Konik oluklu kase, Kat No. 2-3 Yarı küresel oluklu kase; Grose Grup C: Kat No. 4-10. Yarı küresel Sığ kaburgalı Kase.

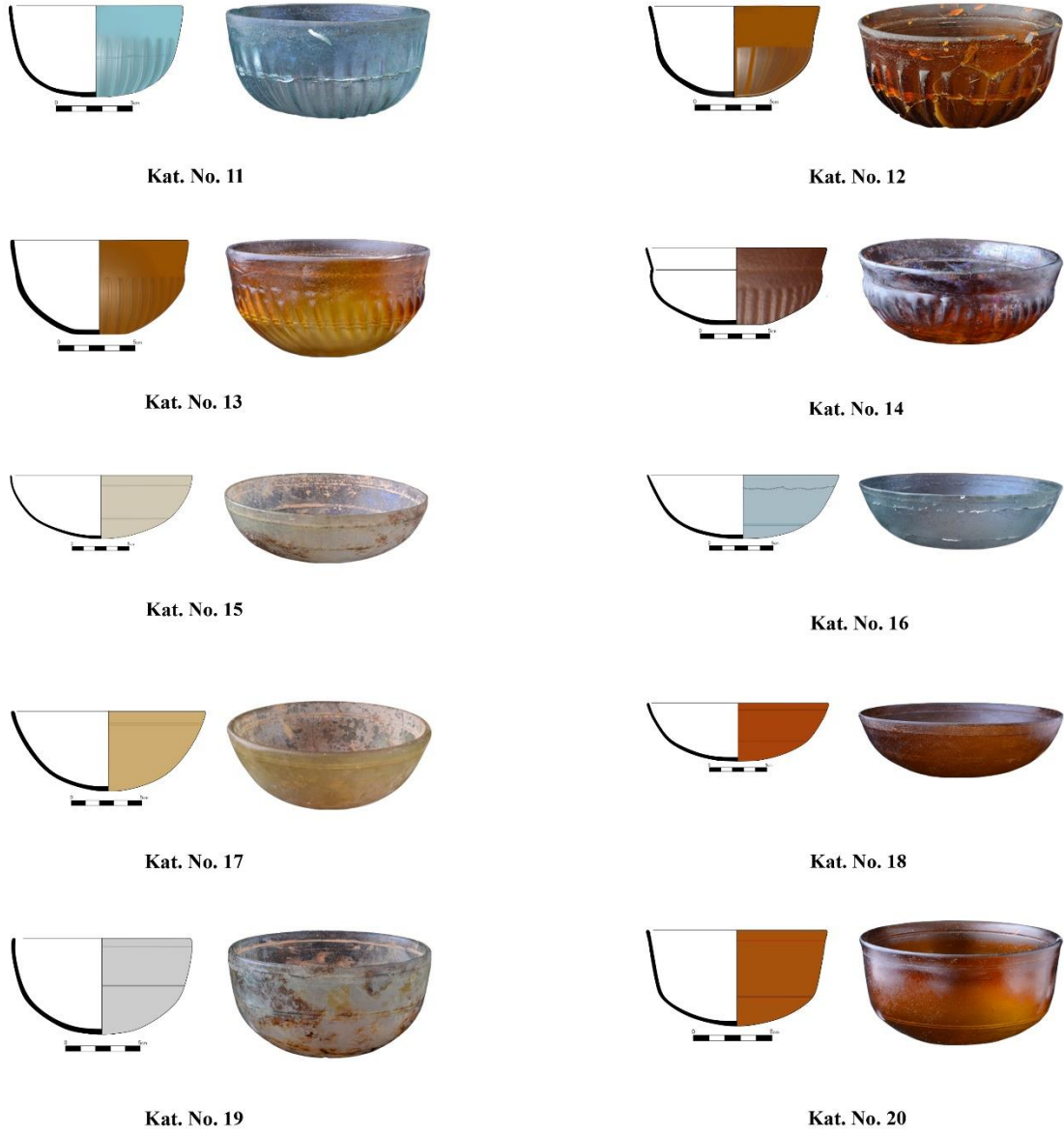

Fig. 2: Kat No. 11-14: Yarı küresel derin kaburgalı kase; Kat No. 15-18: Yarı küresel geniş çizgisel kesme kase; Kat No. 18-20: Yarı küresel derin çizgisel kesme kase.